

12. Humanismus

- Myšlenkový směr, který zdůrazňuje univerzální lidství, solidaritu všech lidí, a staví se tak proti různým rasovým, jazykovým, národním nebo náboženským.
- Historické období na přechodu středověku a novověku - humanismus a renesance.

Moderní humanismus

- Navazuje na J.J. Rouseaua
- Rozvoj lidských svobod, právní a sociální ochrany jednotlivců, pokroky v lékařství i dalších věd. Těžkou ránu zasadily humanistickým nadějím obě světové války, které prakticky diskreditovaly optimistické představy o pokroku lidstva.
- Široký základ humanismu v podobě lidských práv, svobody, lidského univerzalizmu, demokracie a snahy o lepší sociální postavení chudých nebo znevýhodněných zůstává myšlenkovým základem současných společností a jejich snah o omezování násilí po celém světě.

Humanisticky orientované vzdělávání

Východiska – humanistická psychologie:

A. H. MASLOW

- hierarchie lidských potřeb

C. R. ROGERS

- bezpodmínečné přijetí dítěte takové, jaké je
- rozvoj osobnosti dítěte na základě vnitřní motivace

Humanisticky orientované vzdělávání

*Národní zpráva o stavu předškolní výchovy,
vzdělání a péče o děti předškolního věku
(2000)*

***„...prakticky vůbec žádné zohlednění
k individuálním potřebám dětí. Nakonec ani
větší důraz, jež kladou učitelky a ředitelky
spíše na názory a potřeby zřizovatele než
na návrhy rodičů, nevyznívá příliš ve
prospěch skutečně individuálnímu přístupu
k dětem“.***

Humanisticky orientované vzdělávání

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice - Bílá kniha (2001)

- Zajistit každému dítěti předškolního věku zákonný nárok na předškolní vzdělávání a na reálnou možnost je naplnit.
- Vypracovat rámcový program pro předškolní vzdělávání a v něm formulovat rámcové cíle, obsah a předpokládané výsledky vzdělávání (kompetence dítěte). Zároveň stanovit podmínky, za nichž může být předškolní vzdělávání uskutečňováno. Zabezpečit aplikaci rámcového programu podle konkrétních podmínek škol a dětí – školní kurikula.
- Vzhledem k potřebě zvládat širší spektrum odborných, speciálně pedagogických i sociálních znalostí a dovedností pedagogů v předškolním vzdělávání zajistit jejich vysokoškolské vzdělávání na úrovni bakalářského studia na pedagogických fakultách univerzit nebo na vyšších odborných školách s akreditací pro bakalářské studium. Toto opatření chápat i jako snahu o zvýšení jejich sociálního a profesního statutu.

Školský zákon (2004)

Jako zásadní se jeví formulace obecných cílů vzdělávání, mezi něž patří např.:

- zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce
- vzájemná úcta, respekt, názorová snášenlivost, solidarita a důstojnost všech účastníků vzdělávání
- zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost

Cíle předškolního vzdělávání

- Pomoc emocionálnímu a sociálnímu rozvoji (pozitivní sebepojetí, samostatnost, sebevyjádření, řešení běžných sociálních situací a rozvoj mezilidských vztahů)
- Podpora vztahu k poznávání a učení a poskytnutí podmínek k samostatnému učení a poznávání okolního světa
- Příprava v oblasti řečových a intelektových dovedností souvisejících s primárním vzděláváním
- Pěstování a rozvoj individuálního vyjádření a tvořivých schopností v oblasti emocionální, etické a estetické

Osobnostně orientovaný model (Opravilová)

- model si klade za cíl překonat důsledky předcházející etapy, která nerespektovala přirozené potřeby dítěte a přehlížela některé vývojové zákonitosti v zájmu skupiny a tím tlumila svobodný, individualizovaný rozvoj osobnosti
- základem je rozvoj individuálních zájmů a předpokladů dítěte prostřednictvím spontánních zkušeností, ale i záměrného učení. Důraz klade na vymezení pravidel a hranic, které dítěti pomáhají orientovat se v tomto světě

ZÁSADY OOM:

- Vztah k dítěti
- Vztah k rodině
- Vztah MŠ k počátečnímu vzdělávání
- Hra a učení
- Alternativnost
- Samostatnost, spontánnost a tvořivost
- Individualizace

Individualizace

- jedná se o výchovu a vzdělávání, které je **zaměřeno na dítě, jeho potřeby, zájmy a schopnosti**
- úkolem školy je umožnit každému dítěti rozvinout maximálně svůj potenciál a to v takových podmínkách, které respektují jeho individualitu

Východiska individualizace

- Cíle nevycházejí z obsahu vzdělávání a nejsou formulovány předmětově (jako tomu bylo v rámci výchovných složek – např. cíle výtvarné výchovy), ale **vycházejí od dítěte** - jsou zaměřeny k jeho osobnosti (rozvoji a učení dítěte....), a **jsou integrované** (zahrnují celou osobnost dítěte)
- **nerozlišujeme jednotlivé izolované disciplíny** (dříve označované jako „složky“ výchovy)

Nové strategie a metody

- **vzdělávání se realizuje nejen v řízených činnostech, ale průběžně, ve veškerém vzdělávání, ve všech situacích, k nimž v mateřské škole dochází**
- **dítě se učí především na základě své interakce s okolím a svou vlastní činností (spontánní)**
- **metoda prožitkového učení je založena na přímých zážitcích dítěte a vychází z jeho samostatné činnosti, individuální volby, z jeho zvědavosti a potřeby objevovat.**

INDIVIDUALIZACE

VYŽADUJE, ABY PEDAGOG
ROZLIŠOVAL NÁROKY NA DĚTI
A BRAL V ÚVAHU JEJICH
RŮZNÉ PŘEDPOKLADY

LITERATURA

HAVLÍNOVÁ, M., VENCÁLKOVÁ, E. a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole (aktualizovaný program)*. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7376-061-5

HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha : Portál, 2009.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha). Praha : MŠMT, 2001. ISBN 80-211-0372-8

Národní zpráva o stavu předškolní výchovy, vzdělání a péče o děti předškolního věku v České republice. Praha : MŠMT, 2000. ISBN 80-7168-746-4

OPRAVILOVÁ, E., GEBHARTOVÁ, V. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-847-3

PELIKÁN, J. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium servis, 1995. ISBN 80-85498-27-8

Pracovní program pro mateřské školy. Praha, Věstník MŠO roč.IV1948

Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy. Praha: SPN, 1984.

Rámcový program pro předškolní vzdělávání. Věstník MŠMT, sešit 2, Ročník LXI, únor 2005.

ŠULCOVÁ, E. *Význam předškolního věku pro zdravý vývoj populace*. Československá psychologie, 1989, ročník XXXIII, č.2, s. 193 – 204.

Výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy. Praha: Studovna učitelek, 1938.